

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Baptismate Paschali Et Origine Ac Ritv Consecrandi Agnos Dei Liber

Panvinio, Onofrio

Romae, 1656

Capvt Dvodecimvm.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11287

phytis ad memoriam Baptismi cōmunis Christi-
 ftum designasse, consentit eorum Benedictio-
 nem, & immersionem Baptismo publico sub-
 rogatas, ritumque Agnorum tum inclaruisse.
 Depromenda tandem aliquando mea est sen-
 tentia, quæ manifestè colligitur ex allatis.

CAPVT DVODECIMVM.

CVm Baptizati vestes albas exuerent, quas
 induerant in Baptismo candoris indices
 interni, vt Vicecomes narrat c.6. lib.5. de Cō-
 firmat. sese offerebant Pontifici, qui Chrisma-
 te in Cœna Domini iuxtà institutum Fabiani
 Papæ recens sacrato illos liniens in fronte Cō-
 firmabat, adiungebatur enim Chrisma, seu Cō-
 firmatio Baptismo tamquam complementum
 e Melchiade, seu Miltiade Papa c. 3. epist. ad
 Episc. Hispan. S. Paciano lib. de Baptism. &
 S. Dionysio c.4. Eccles. Hierarch. qui *τελειωσις*,
 siue sacrosanctam perfectionem Diuinæ Gene-
 rationis vocat, quia consummat, & firmat fi-
 deles, inde huic Sacramento fuit inditum no-
 men *Confirmationis*, à S. Ambrosio c.8. lib. de
 Initiand. vsurpatum in primis, S. Cyprianus lib.
 de operib. Cardinal. appellauerat *Signaculum*
Domini, & epist. 80. 72. 73. *sigillum* Cornelius
 Papa penes Eusebium lib. 6. Hist. Eccles. c. 35.

Perse-

Perfectionem idem Ambrosius lib. 3. c. 2. de Sacram. τελέτην S. Cyrillus Hierosolym. in Cateches. 2. & 3. Mystagog. βεβαίωσιν ἢ ἰξοκολογίας S. Clemens Romanus lib. 3. Constit. c. 16. & S. Clemens Alexandrinus apud Eusebium l. 3. c. 17. Hist. Huiusce Sacramenti meminit, & Tertullianus c. 40. de præscript. c. 8. de Resurrect. Carn. c. 8. de Bapt. c. 3. de Corona militis hisce verbis: *Caro ungitur ut anima consecretur, caro signatur ut anima muniatur, caro manus impositione adumbratur ut anima spiritu illuminetur, & alibi signat illic in frõtibus milites suos, quin & c. 5. adu. Praxeam, & c. 14. adu. Marcion. oleo curabant infirmos Apostoli apud S. Marcum c. 6. imponebantquẽ manus fidelibus, ut acciperent Spiritum sanctum cap. 8. Act. oleo firmabantur illi, cui miscebatur Balsamum, e S. Gregorio in c. 1. Cantic. nobilis ille succus vni terræ Iudææ concessus e Plinio lib. 12. c. 25. & e Diodoro lib. 19. Biblioth. siue in Engaddi monte, vbi Xylobalsama sudabant Opobalsamum, siue in viridario propè Hiericuntem e Strabone lib. 16. Geograph. natus, & collectus, vnde propagatus fuit in Aegyptum haud procul à Memphi, inquẽ hortum translatus Christi Domini clarum incolatu, e Prosper. Cesalpin. cap. 6. de plant. Peregrin. vbi hodiequẽ non profluit. e Petro la Valle in*

Itiner.

Itiner. Erat autem oleum, seu Chrisma in altari sanctificatum e Sancto Cypriano de vñction. sed illius qui non meminere? Conci- lia, Elibertinum, siue Illiberitanum c. 38. Lao- dicenum c. 48. Arelatense primum c. 2. Mel- dense, Aurelianense, Hispalense, Moguntinum Generale sextum sub S. Bonifacio. Patres, Ori- genes in c. 6. ad Roman. Iustinus, Innocen- tius I. epist. ad Decent. Gregorius Nazianze- nus, Theodoretus, Amphilochius in Vita San- cti Basilij, S. Ioannes Damascenus quæst. 137. præcipuè S. Augustinus lib. 3. contra Donat. c. 19. & 20. & in Psalm. 26. & 141. & l. 2. con- tra Petilian. & l. 15. de Trinit. ac c. 16. Tract. 6. in S. Ioan. Epist. Albaspinæus Episcopus Aure- lianensis lib. de antiq. Eccles. Polit. circa Eu- char. Hoc oleum, & agnitum fuit ab Ethnicis, eoquè sanatus videtur Seuerus Augustus à Proculo, e Ios. Scaliger. in Chronic. Euseb. & Petito in leges Atticas post Tertullianum; il- lud augustiori cōsecrare ritu, numerosiori Co- mitatu, ac magnificentiore pompa coepit Fa- bianus Papa Martyrio illustris, vt Ecclesiam oppressam furore, atque rabie Decij Augusti eo magis tamquam palmam extolleret; splen- dor enim Pontificij iubaris, vel in hoc exortu luminibus eius officiebat, *cum tolerabilius au- diret aduersum se Principem æmulum insurgere,*
quam

quam emulum Sacerdote leuari, e S. Cypriano. dicitur & istud Sacramentum *Consignatio* in Concilijs Hispanicis apud Loaisam. Postquam Presbyter fideles unxerit in pectore, tangendos eos esse in fronte ab Episcopo S. Gregorius M. affirmat lib. 3. c. 19. Regeft. & Episcopo Clusino scribit lib. 8. c. 46. vt Ecclesijs visitationis officium impendat, quò ij, qui illic Deo propitio Bap-
 zantur, non debeant in^{con}signati remanere. Formula qua Græci Confirmantur, hæc est can. 7. Concil. primi Constantinopolitani $\sigma\phi\epsilon\acute{\alpha}\gamma\iota\varsigma$ $\mu\epsilon\tau\epsilon$ $\delta\omega\delta\acute{\alpha}\varsigma$ $\tau\epsilon$ $\alpha\gamma\iota\varsigma$ $\pi\alpha\tau\epsilon\tau\epsilon\sigma$; fusè Gratian. rota dist. 5. de Consecrat. S. Hieronymus agens de Ritibus Baptismi in Dialog. adu. Luciferian. inducit ita loquentem Luciferianum, an nescis etiam Ecclesiarum hunc esse morem, vt Baptizatis postea manus imponantur, & ita inuocetur Spiritus sanctus, mox subdit. Orthodoxum respōdentem non quidem abnuo hanc Ecclesiarum esse consuetudinem vt ad eos, qui longè in minoribus Urbibus per Presbyteros, & Diaconos Bap-
 zati sunt, Episcopus ad inuocationē Spiritus sancti manus impositurus excurrat. Idem, seu quis alius in cap. 1. Marci. Quod consummatur per sponsum (inquit) incipitur per Paranympum, unde Catechumeni incipiunt per Sacerdotem, & chrismantur per Episcopum. qui Confirmare quoque dicitur, siue Crucis vexillo Consignare à Vi-
 ctore

ctore Vricensi lib. de persequut. Vandal. Ad-
de can. 7. Concilij Laodiceni, S. Basilium epist.
ad Amphilocho. Syricium Papam ad Himeriũ
Tarraconensem, Leonem M. epist. 85. Epilo-
gum Concilij Romani e Siluestri Decreto, A-
rauficanom c. 8. & Epauense can. 16. Et Spo-
letanum istud Epitaphiũ D. P. PICENTIAE
LEGITIMAE NEOFYTAE A LIBERIO
PAPA CONSIGNATAE FL. HOSPITIA-
NVS MARITVS VXORI DVPLICEM
SARCOFAGVM CVM TITVLO HOC
LOCO . . OE . . . . C . . . POSVIT . .
. . M. MERITO . . . . quod olim exscri-
psi, satis comprobatur Sacramenti antiquitatem,
id vt consequerentur Neophyti, seu recens
Baptizati Sabbato post Pascha conueniebant
in Ecclesiam albis adhuc vestibus induti, quas
susceperant in Baptismo, vnde Sabbatum in
Albis dicitur, quin & Dominica sequente, in-
terim septem illis diebus pernoctabant vigiles
Neophyti, vt Amalarius testatur lib. 4. c. 27.
de offic. Eccles. propter Sacramentum praesen-
tis vitae, & propter septimam diem, qua requie
animæ Sanctorũ recipiũt exutæ à corporibus,
vel septiformem Spiritum, qui per vnãquã-
que diem diuerso cibo alit suos, quemadmo-
dum in Pentecoste. Baptizati aliquando Con-
firmabantur statim post Baptismum, vt vult

I

Vice-

Vicecomes lib. 1. c. 4. & l. 2. c. 1. de Confirmat.
 nec abnuerim id vsitatum quoties instaret, vr-
 geretquè necessitas, & sæuiente persecutione
 Gentilium, aut posterioribus sæculis, aut pro-
 pter infantes. vt in Ordine Romano apud eū-
 dem Vicecomitem, & Menochium. hic autem
 primigenium ortum inuestigamus, & primæua
 Ecclesiæ nascentis exordia, quibus adulti tin-
 gebantur. verùm septem dies inter Baptis-
 mū, atque Confirmationem intercessisse probat ip-
 se Vicecomes, dum vestes candidas totidem
 diebus gestatas, Vigiliisque obseruatas consen-
 tit, hora tertia Confirmationis ministerium
 peragi solitum indicans: at Rabanus Maurus
 lib. 2. de Institut. Cleric. c. 39. euincit, & rursus
 Amalarius lib. 1. c. 29. de Offic. Eccles. & in-
 super Iuo in serm. in die Paschat. Apponam
 Rabani verba: *Quos dies septem Albas vocita-
 mus propter eos, qui in sancta nocte Baptizati Al-
 bis per totam Hebdomadam vtuntur vestibus, &
 tunc maximè dum Alba tolluntur à Baptizatis
 vestimenta per manus impositionem à Pontifice
 Spiritum sanctum accipere conueniens est.* Ea
 Bosius refert in Nott. ad passionem S. Cæcilie,
 Durandusquè asserit Baptizatos non nisi septē
 diebus post Baptismum Confirmatos fuisse
 propter dona Spiritus sancti, quem, vt accipe-
 rent illa, singulis illis diebus, singula, inuocabāt
 adhuc

adhuc candidati: In quibusdam (inquit lib. 6. c. 8. Rational.) Ecclesijs septem diebus post Pascha cerei Catechumenorum immerguntur &c. Neophyti ergo Dominica in Albis deducebantur à *Patribus Lustricis*, quos *Patrinos* vocant, & *compadres*, tuncquè *susceptores*, quia susceperant eos e sacro fonte, sine quibus sicut olim nemo Baptizabatur e Becillo in S. Caio, & Vitis Patrum, vbi Rosveydus, ac Glossographo Gratiani in c. peruenit 30. q. 1. & tota dist. 4. de Consecrat. erant enim quasi *fideiussores*, vadimoniumquè præstabant. S. Ambrosius compellat illos *adductores*, S. Dionysius *ἀγαθὸς ἄρχων* in Cælest. Hierarch. Tertullian. c. 18. de Baptism. *Sponsors*, vbi Pamelius, S. Augustinus *fidei Doctores*, & S. Gregorius Nazianzenus *initiatores*. Ita etiam nullus Cõfirmabatur absque Patre Lustrico e Vicecom. lib. 1. c. 11. de Confirmat. Lutolph. Saxon. in Vit. Christ. par. 1. c. 24. Hygino Papa apud Gratianum dist. 4. de Consecrat. c. 10. Nicolao Primo, & Concilijs Parisiensi, ac Vermeriensi, alius quidem debet esse patrinus Confirmationis à patrinò Baptismi ex c. in Catechismo dist. 4. Neophyti (inquam) deducuntibus patribus lustricis Dominica in Albis sistebant se Pontifici, qui hora tertia imponebat illis manus, & oleo Chrismatis eorum frontes in modum Crucis

deliniens eos Confirmabat, mox sacris operabatur, eosdemque Neophytos Corpore, ac Sanguine Domini pascebat, Eucharistiam porrigens, nam Confirmatio præcedebat Communionem, vt Loaisa docet in Concilia Hispan. & hæc tria Sacramenta simul annexa erant, licet sæpius aliquot diebus interiectis: In Ecclesia quidē Vigilare soliti erāt Christiani ex præcepto Domini, qui Apostolos hortatus est ad Vigilandum consuetus ipse insomnes noctes in orationibus, seu precibus transigere, imò dixit omnibus *Vigilate*, & ideò lumine illis opus erat, præcipuè verò Vigilabant in nocte Paschale Iudicem Christum in ea venturum expectantes, vti Bonardus adstruit e Tertulliano in Apologet. & alijs Patribus, tuncque lampadas, & cereos permultos accendebant ad Ecclesias, quæ vt plurimum erant occultæ, atque subterraneæ, & obscuræ illo æuo, illustrandas. Baptizabant etenim, & vacabāt officijs, muneribusquè alijs sacris, & cereoli Baptizatis dabantur, & Paschalis cereus Benedicebatur, ceramquè multa congerebatur ad eos vsus, vnde canone 82. Apostolorum iam laudato clericus, vel laicus, qui surripuerit ceram, vel oleum à sancta Ecclesia, seiungitur à consortio, & can. 81. si quis Christianus, oleum tulerit ad sacra Gentilium, vel Synagogam Iudæorum

festis

festis ipsorum diebus, aut lychnos accenderit, pellitur e societate. ceram quoque, pro sacris Gentilium comprehensam fuisse autumo, nam & incerbant illi genua Deorum suorum, vt Iuuenalis in Satyra loquitur, vtquè Prudentius.

Incerat lapides fumosos Idololatrix Religio, affigebant nempe vota e cera vel exarantes, vel efformantes simulacrorum genibus, vt exponit Ioseph. Scaliger, vtquè præfatus sum pluribus, in Saturnalibus, inque Floralibus eos adhibebant, & in priuatis cultibus. *Asclepiades Philosophus Dea cœlestis argenteum breue figmentum, quocumque ibat, secum solitus afferre, ante pedes statuit Apollinis Daphnæi Antiochia sublimis, accensisquè cereis ex usu cessit.* auctore Ammiano lib. 22. Histor. Encausticen tunc viguisse non dubium est e Plinio lib. 35. c. 11. apud Romanos, celebratquè festiuo Disticho Martialis pictorem Encausticum, qui *Phaëtonta fecerat dipyron.* picturæ genus est, qua ceram adurentes pingunt cauterio, de illa Ouidius, Iuriconsulti in l. pictoris D. de fundo instr. Nebrissen. in Lexic. Coluius in Nott. ad Sidon. Turneb. l. 24. c. 17. Adnerfar. Vtque legimus in versione lxx. lib. 2. Machab. c. 2. nec ipsis Hebræis erat ignota; nam quod in vulgata est. *ei qui pingere curat, in ista ponitur τὸ δὲ ἐχρησάν, ἢ ζωρεάφιν ἐπιχρησάντι.* In ipsis Eccle.

siæ initijs picturam vsurpatam compertum est,
 ne quid dicam de Imagine Christi Edessena,
 dequè tabulis pictis à S. Luca; nec eam tan-
 tum, quæ plana vocatur, & coloribus in tela,
 ligno, vel muro expressis delineatur, sed & Ana-
 glypticam, seu expressarum statuarum, ac ecty-
 porum, Statua Christi in Paneade, atq. Crucifixi
 Domini effigies Nicodemi arte fabricatæ satis
 id probant: Et verò erant in pariete Templi
 Salomonis cælaturæ palmarum, picturæquè
 prominentes lib. 3. c. 6. Regum quin & Cheru-
 bim 1. 2. c. 3. Paralipom. nec æneas statuas reij-
 cit Germanus Patriarcha Constantinopolita-
 nus in epist. ad Thomam Claudiopoleos Epi-
 scopum inserta septimæ Synodi actione 4. Imò
 & Encaustice fuit adhibita, nam tunc e frag-
 mentis, & segmentis, atque particulis cerei
 Paschalis effingi cœperunt Agni admista, quæ
 supererat, cera, & Baptizatis, Chrismate sacro
 delibutis, & sacrosancta Eucharistia munitis
 distribui, quod innuunt versus incisi peristyllo
 Baptistæ Constantini à Panuino prolati.
Pura, vel vda salutiferis imbuit ora cibus, erant-
 què symbola Christi, & Christianorum, vt di-
 xi. Vicecomes lib. 5. cap. 51. de Ritib. Baptism.
 sigilla ista cerea, sacrasquè icunculas datas pu-
 tar fidelibus à Pontifice ipsa die Baptismi, seu
 Sabbato sancto, delatasquè octiduo, & Sabbato

in

in Albis depositas, vnaquè Albas vestes; Schul-
tingius Albas vestes in Baptismate, seu Sabba-
to Paschali acceptas à Baptizatis, in Oétaua,
seu consequenti Sabbato exutas, & positas To-
mo 3. Biblioth. Eccl. de Oétaua Paschæ notat,
simulque admonere Vvidmanstadium in Præ-
fatione Testam. Syriac. Romæ antiquissimo
ritu cereas imagunculas à Baptizatis etiam
acceptas, quibus ab impressa effigie nomen
erat Agni Dei, argumentum cui nitebatur Vi-
cecomes, hinc petebat, quia clamabat ad Pon-
tificem Acolythus Agnos cereos offerens. *mo-
dò venerunt ad fontes, &c.* sed cum ex Ordine
Romano certissimum sit Agnos Dominica die,
tum Sabbato in Albis fuisse distributos, Cate-
chumenos verò antea tinctos in Sabbato Pa-
schali, de ipsis Agnis cereis interim, ac denuò
immersis, & ablutis propriè proclamatio illa
est intelligenda, de Baptizatis autem meta-
phoricè, atque cum aliqua mora, nam antero-
ri Sabbato ab Archidiacono formabantur A-
gni, vel à Pontifice, atque Cardinalibus ab ip-
sa die Paschale ad Sabbatum vsque lauaban-
tur, quamobrem gestari, deponique non po-
tuere cum vestibus Albis, qui necdum efficti,
lotiquè fuerant; octiduum illud *festiuum* vo-
cat *cū cessatione* scilicet ab operibus seruilibus
Concordia Regulæ Anianensis. *Chrismate*

unctis, & Cōfirmatis à Pontifice traditos Neophytis Agnos cereos, colloquè appensos Durandus Episcopus Mimatensis acerrimus indagator Cæremoniarum Ecclesiasticarum lib. 6. c. 8. & 84. prodidit in Rationali Diuinorum Officiorum, quod anno 1286. compilauit, vt ipse testatur lib.8.c.9. obiit autem anno 1296. vt liquet ex eius Epitaphio in S. Mariæ de Minerua Romæ, vbi situs est. vtque Subdiaconus simul offerebat Neophytos, ipsosquè cereos orbiculos in lance delatos Pontifici, cōcinebatquè. *Pater sancte, Isti sunt Agni nouelli, qui annuntiauerunt vobis Alleluia, modò venerunt ad fontes, repleti sunt claritate Alleluia.* ad quæ alludit Poeta versuum Baptisteryi Constantiniani. *Alleluia nouis balat ouile choris.* verum Pontifex Chrismate oblitis, cum vestes posuissent Albas, seu potius Infantibus, quos nudos Baptizarat, vestitis in Sabbato sancto, Confirmatisquè dabat *Stolam candidã, & Chrismale, ac decem siliquas* ex Ordine Romano, erat *Chrismale* velum, quo frons inuncta Chrismate inuoluebatur, e Vicecomite lib.5. c.48. de Bapt. & Menochio par.1. c.9. Tegetum, seu Storearum, erant *siliquæ* monetæ genus, vel frugum, quibus adolescens prodigus vescebatur cum porcis. E collo pependisse Agnos arguit Vicecomes, quia manus cereo impedi-

batur

batur ne aliam rem comprehendere posset, adibant enim Ecclesias per eam Octauam manibus gestando cereos in Baptismate traditos manu quoque deducebant eos adductores; at post cōmunionem die Dominica distribuebat inprimis Agnos Archidiaconus, cui opes Ecclesiasticæ creditæ erant, sacriquæ cura commissa, & dispensatio ærarij, & qui, omnia vt decorè, atque magnificè perageret, Agnos effectos e cera pro monimèto, & amuleto Christianis dabat in Ecclesia Lateranense, dum in alijs Ecclesijs cereus Paschalis diuideretur, ceræquæ crocææ fragmenta darentur, at illa, qua constabant Agni, candida erat, & munda, ex Urbani V. versibus, & in vase mundo miscitabatur ex Ordine Romano, & abluabatur sæpius, crediderim quamdiu adultos tingere moris fuit, & publicus Baptismus perdurauit, Archidiaconum Dominica id præstitisse, at eo Baptismo desueto, & exolescente ipsum Pontificem Agnos conflatos, & Benedictos per Hebdomadam Paschalem, die Sabbati distribuisse fidelibus, Cōfirmatione ad Pentecosten dilata propter aduentum Spiritus sancti, & cōmunionem diei Coenæ Dominicæ, atque Paschali Festiuitati adsignata. Hæc sunt incunabula, & hic est fumus Agnorum Dei, vt loquuntur Iurisconsulti forenses, e cera, & e cereis: Sed in-
clare,

clarescit e S. Augustini Regula in epist. 118.
 iam adducta, secundum quam omnium rituum
 sacrorum origo ad Christum, & Apostolos re-
 ferebatur. Lucemquæ produnt illarum illu-
 striorem Acta S. Agnetis, quæ, si S. Ambrosij
 non sunt, certè Adhelmo, qui septimo sæculo
 floruit, antiquiora existunt, refert ea Bollandus
 Tom. 1. Sanctuarij, exstantquæ Tom. 2. O-
 perum S. Ambrosij lib. 4. epist. 54. Hexametris
 ea versibus reddidit Hrosuita Illustris Virgo,
 & Monialis Germana, quæ floruit Othonum
 Primi, & Secundi Saxonum Augustorum ævo,
 at Elegis, vel Hildebertus Episcopus Cenoma-
 nensis, vel Philippus Abbas Bonæ Spei Sancto
 Bernardo quoque Synchronus; profitebatur il-
 la se Christianam, Baptizatam (scilicet) Confir-
 matam, & Eucharistiam percepisse, omnesquæ
 ritus horum trium Sacramentorum mysticis
 exprimit, & interdum proprijs verbis. *Mel,*
& lac (aiebat) *ex eius* (id est Christi) *ore su-*
scepti. Libationem mellis, & lactis indicans,
 seu prægustationem vsitatam Catechumenis,
 de qua superius, & in Actis S. Susannæ, in qui-
 bus Caius Pontifex, cum eam sacro tinxisset
 Baptismo, & Cõfirmasset *Alexandrum, Cutiam,*
& Præpedignam, obtulit pro illis sacrificium in
 eadem domo, & cõsecrauit Corpus, & Sanguinem
 Domini nostri Iesu Christi, & lac, & mel, & fon-
 tem,

tem, participauitque cum omnibus mysterium
 Dei, vt refert P. Menochius par.4. c.79. Tege-
 tum; induisse Sancta Virgo se gloriabatur Cy-
 cladem auro textam, id est Albā c.3. ad Galatas
 ἡ δὲ ὑπερῶν χρῆσις dicitur; annulo fidei subarrhatam,
 id est Baptismi aquis ablutam, quem annulum
 Tertullianus lib. de pudicitia compellat. Si-
 gnaculum lauacri, S. Paulus explanat scribens,
 Christum nos signasse, atque arrhabonem dedisse
 spiritus nostris in cordibus, seu pignus, in 2. ad
 Corinth. c.1. in quo credentes signati sumus spi-
 ritu promissionis, qui est arrhabon hereditatis no-
 strae, vti repetit c.1. ad Ephes. characterem
 Baptismi animæ impressum cū infusione gra-
 tiæ denotans, aqua eleuata per potentiam obe-
 dientialem. Describit ista Periphrase Confir-
 mationem. Posuit signum in faciem meam, vt
 nullum alium amatorem admittam, innuens tam
 duplex signum visibile Crucis, quod indiderat
 Pontifex eam vngens in fronte Chrismate, quā
 inuisibile signaculum fortitudinis, & constan-
 tiæ à Spiritu sancto animæ insculptum, quæ
 Prudentius insinuat canens de populo Roma-
 no: Cætibus aut magnis Lateranas currit ad æ-
 des, Vnde sacrum referat Regali Chrismate signū.
 hæc signa Ezechielis in propheta significauit
 Angelus c.9. Seu vir talare veste linea indutus,
 seu ad pedes vsque demissa iussus à Deo transire
 per

per mediam Ciuitatem Hierusalem, & signum imprimere in frontibus virorum lugentium, quod nonnulli Thau vltimum Hebræorum elementum censent quasi Tham id est perfectum, seu Thora, id est legem, siue Trichie id est viuas, imò vti SS. Ambrosio, & Augustino, ac Alexandrino Clementi, & Tertulliano, atque Sancto Hieronymo visum, Crucem. e Menochio par. 5. c. 69. Huius rei Antiquarius præstantissimus æneum exhibuit quondam mihi monumentum, in quo visebatur imago senis cum atramentaria theca, & penna signantis frontes iuuenum, & cui erant inscripti versus isti Leonini. *Thau Crucis est signum, sed magno nomine dignum, nam premit interitum, quod Crucis est meritum.* Sic apud S. Ioannem in Apocalypse c. 7. Angelus signat prædestinatos in frontibus eorum. Interpretes vetusti obseruant signa visibilia dici à Græcis *σημεία*. & signacula inuisibilia *σφραγίδες* In Confirmatione vtrumque signum scilicet, atque signaculum infigitur, nam & imprimitur inuisibilis character animæ, sigillum scilicet gratiæ dono Spiritus sancti, & tam manu in Crucem conformata, quam Chrismatis liquore Crucis efficta forma frons signatur, vnde superdicit Episcopus, *Signo Te signo Crucis, & Confirmo Te Chrismate salutis, quia dum reconcilianur Apostatæ,*
Schif-

Schismatici, vel Hæretici ad Ecclesiam reuertentes, signantur in fronte ab Episcopo Crucis signo, & ille dicit: *Accipe signum Crucis Christi, atque Christianitatis, quod prius acceptum non custodiisti, &c.* Etsi verò de Confirmatione hæc intelligant tam Gallonius in Vita Sanctæ Agnetis edita Italicè, quam alij viri docti. quid vetat alludi, & ad signum aliud visibile Cõfirmatis, & Eucharistia partibus tribui, & assignari solitum? nam Crucis signa tam manu, quam oleo indita transeuntia erant, sed Agni effigies e collo pendula perstabat, inque sinu, & conspectu posita, & Christianum assidue admonens *in faciem*, aut *in facie*, *εἰς τὸ πρόσωπον*, ut in Psalm. 83. & instar Encolpij à S. Gregorio Magno missi ad Eulogium, seu *Benedictionis, quæ oculis ipsius supponeretur*, vel *ἐνώπιον*, ut Psalm. 105. id est coram. adi Hesygium, & Iliad. ζ', & Etymologicon Orionis, quod Illustrissimus Ioannes la Farina publico bono in lucem profert, defæcatum, & exornatum. Sic enim Græcè phrasis ista concepta foret, si Acta ista Græcè reddita exstarent, verùm in Menæis concisa sunt admodum, & quasi redacta in Epitomen, & ita intexuit Operi suo Bollandus Latina cum versione. In Actis S. Martyris Eustachij apud Lipomanum, & Surium die 2. Nouembris cum Ioannes sacerdos (ut narrat

Si

Simeon Metaphrastes) ipsum Eustachium, & familiam Baptizasset, & Christi Corpore, ac Sanguine pauisset, Dominus Eustachio dixit: Inter alia, *accepisti arrham incorruptionis, & signatus fuisti, ut sis ovis mei gregis.* Compungebantur notis serui, ut innotescerent heri, ad quos pertinebant, & ab his vindicari possent, hinc à Romanis inscripti vocitabantur, & litterati, à Græcis *στυγματῶν*; memorat Herodotus Templum Herculis, ad quod si qui confugerent serui, seque Deo tradentes τὰ ἱερὰ στυγματα sacras notas susciperent, nefas erat eos tangere. S. Paulus scribit se Domini Iesu stigmata in suo corpore portare, S. Franciscus reapse circumtulit; ita Sancta vociferabatur Agnes se notis, & signis Christi in faciem suam exceptis Christum solum Dominum agnoscere, & illi vni asserendam, maculas, & sordes corruptorum auersari. Phrasis itidem in faciem meam pro in facie mea in Biblijs vsitata est, & facies pro sinu sumitur, Machabæor. 1. c. 14. & Matth. c. 14. Psalm. 30. & 41. quodque in vberibus est, ante, coram, ad facies, & in facie dicitur. Leuitic. c. 27. Numer. c. 4. Ezech. c. 25. & Genes. c. 17. Sic S. Agnes gestabat Christi signum, antè pectus, continuum sponsi sui Mnemonymon, ut eo viso memoriam ipsius haberet perpetuam. Agnum nimirum cereum, præueni-

ret.

retquē aliorum amatorum blanditias, & certiores eos faceret, ab alio se præuentam amatore, vti sponsa Cantic. 8. cupiebat poni super brachium, & cor sponsi quasi signaculum, quò in omnibus affectibus, & cogitationibus, quarum initium, & fons est cor, inquē omnibus operationibus, quarum principium est brachium, meminisset ipsius sponsus, ita ipsa recordari se sponsi demonstraret, dilectum suum locans tamquā myrrhæ fasciculum inter vbera. Demum Eucharistiam à se susceptam profert, dum insonat: *Iam corpus eius corpori meo sociatum est, & sanguis eius ornauit genas meas euaserat enim Christi σὺσσωμος, & σὺναιμος concorporea, & cōsanguinea, vti S. Ioannes Chrysostomus eloquitur: Et si hæc necdum satisfaciunt, quia subiungit: *Dexteram meam, & col- lum cinxit lapidibus pretiosis, tradidit auribus meis inestimabiles margaritas, circumdedit me vernantibus, atque coruscantibus gemmis, quantumuis ista Maximus Taurinensis de ornamenti animi exponat, vel similia penes Ezechielem c. 16. propriè tamen designant munuscula varia, quibus Baptizati, & Chrismate, ac Eucharistia donati cumulabantur, Annulos, qui digitis inferebantur cum Christianitatis symbolis, Agnos cereos e collo appensos, ex auribus in aures, vel ἐμβόβια insignia fidei, quæ est**

ex

ex auditu, & fidelitatis. Tertullianus quidem c. 10. de cult. foeminar. scrupulosa vulnera, quæ inferuntur auribus, non probat, nec Achillem aurem quoque forata effœminatam, quod illi apud Sigæum statua seruat cap. 4. de pallio, tamen c. 15. Deuteron. Serui, aut ancillæ diligentis Dominum, nec ab eo discedere præoptantis iubetur auris subula forari in ianua, & Exodi c. 22. inaures erant ornamenta muliebria, pro Rebecca Genes. c. 24. rursus Exodi c. 32. & 35. & Iudic. c. 8. Iob restituto cognati, & amici dederunt gratulantes singuli quem vnâ, & inaurem vnâ auream cap. 40. adde Iudith c. 10. Osee 2. Isaia 3. atque Proverb. 25. In calce Liturgicorum e m. s. Codice Anglicano ex Instituto S. Gregorij Magni Troparium assutum exstat ad recens Baptizatos in Pascha, vel Pentecoste, inque illo inter alia *Donatum vobis* (dicebatur) *signum à Salvatore dignum, qui pependit in Cruce, & tradidit Baptismum*, quibus verbis munus, seu donum Agni cerei adumbratur, quod Pontifex elargiebatur Christianis Baptismo, Confirmatione, ac Eucharistia præmunitis, & omni ex parte perfectis tamquam signum expressum, concludebatur inibi. *Hic est fons beatus, qui protegit albatos, dignos immaculatos, & balsamo Chrismatos.* Acta S. Agnetis cum Actis S. Eustachij,

stachij, & S. Susannæ, cumquè Prudentij ver-
 sibus, & Tropario supra scripto collata, & per-
 pensa efficiunt vt signorum, siue Agnorum,
 cereorum fulgor, qui e Canonibus Apostoli-
 cis innotuerat, elucescat, quibus adnecti po-
 test, & ars mira, qua Euphrasia Virgo Nico-
 mediensis procaciam lasciuientis iuuenis elu-
 sit, dum se finxit Magam, & cera circumlitum
 collum obtruncandum obtulit incauto ama-
 tori, qui contaminare ipsam inhians pudicitia
 infidiabatur, e Nicephoro Callisti lib. 7. c. 16.
 Hist. Eccles. sub Diocletiano ad annum Chri-
 sti 309. vt putat Cardinalis Baronius in An-
 nall. & ad Martyrol. 13. Martij. Ab exordio
 nascentis Ecclesiæ ritum Agnorum cereorum
 vsurpatum Canones Apostolici laudati demõ-
 strant in primo sæculo, Eustachij Acta in se-
 cundo, passus est enim generosus ille dux sub
 Hadriano Aug. ad annum plus minùs 120.
 Christi, & in illis dicitur à Domino. *Signatus*
vt sit ovis, Susannæ in Actis *fontis consecratur*
vtique cum cereo, & mysterium Dei cum omni-
bus participatur, seu e cera sigillum mysti-
 cum ad annum 294. seu tertio sæculo, antea
 sub Decio, & Valeriano ad annum 254. & 255.
 ex Actis S. Laurentij apud Prudentium iam
 prolatum adstabant in sacris Christianorum,
fixi cerei, S. Agnes sub Symphronio, seu Sem-

K

pro-

pronio Præfecto Urbis martyrium fecit ad an-
 num 304. hoc est in quarto sæculo circiter, &
signum in facie, seu sinu accepit, collumquè suum
lapidibus pretiosis iactat cinctum, cereis nempe
 icunculis, Eufrasia *cera circumlitum collum* re-
 secandum porrexit ad annum 309. Agno ce-
 reo circumseptum. Prudentius à Populo Ro-
 mano *sacrum signum* referri *Regali Chrismate*
 canit ex Aede Lateranense, Theodosij æuo,
 & Codex Anglicanus *disertè signum illud* expri-
 mit. Ita in quatuor primis Ecclesiæ sæculis
 Agnorum cerea signa comperiuntur. Aperie-
 bat Agnus (vt in Apocalypse scribit fidissimus
 eius, & carissimus Amanuensis S. Ioannes c.6.)
 Libri figilla septem, id est Sacramenta, sacros-
 què ritus adolescere in Cryptarum tenebris,
 & latebris volebat, & inter illos istum Agno-
 rum e cera; legimus etiam S. Agnetem paren-
 tibus ad eius sepulcrum assidue vigilantibus
 quadam nocte Virginum choro comitatam
 apparuisse, atque ad ipsius dexteram Agnum
 niue candidiorem stantem, qui Christū signi-
 ficaret, & quicum in cœlo se viuere proloquu-
 ta est in Martyr. Rom. 28. Ianuarij, vt significa-
 uit Agnus, qui S. Clementi Papæ, & Martyri
 visus in solitudine Urbis Chersonæ, seu prope
 Chersonam Urbem Chersonesi, vbi Martinus
 quoque Papa I. etiam martyr exulauit (bis
 enim

enim Pontificiam maiestatem Regio illa excipere meruit) Agnus (inquam) dextro pede attingens fontem aquæ dulcis, & ficus Agnus, de cuius, & Dei sede fluuius aquæ vitæ splendidus tamquam cryftallus procedebat c. 22. Apocalypf. quæ verba de Spiritu sancto procedente à Patre, Filioq. Latini aduersus Græcos interpretabantur Carolo M. imperante, si qua fides Faucheto in Annall. Francorum. Hisce quatuor sæculis in illo æstu Diabolici furoris, & quasi Chao insultuum Infernorum contrâ Ecclesiam decem in persecutionibus perierunt plurima; supersunt tamen reliqua, velut e naufragio tabulæ, quibus assequamur initia vetustiorum rituum, nonnulla monumenta. Inter Lupos, qui Agnos hosce cereos dilaniare gaudent: Deus Opt. Max. prouidit, & effecit vt vnus non sæuaret Munsterus, quin Religiosum hunc morem asseruit, dum inter reculas inuentas Romæ in sepulcro Mariæ filiæ Stiliconis e Serena filia fratris Theodosij Augusti, & quæ Imperatoris Honorij coniux fuit, recenset non solum laminulam auream, cum hisce verbis Græcè scriptis *Michael, Gabriel, Raphael, Uriel*, verùm & Agnum Dei, seu Bullam gemmis distinctam retinentem hasce litteras. **MARIA NŔA NOSTRA FLORENTISSIMA**, quod e Surio, & Fauno pro-

batur fuit. Mariam istam certum est Hono-
 rio Augusto coniunctam fuisse foedere nuptia-
 rum, qui annum ætatis decimumquartum in-
 choarat Mense Septembri, anno Christi 398.
 vt auctor est Card. Baronius e Claudiano. de
 illa intelligens S. Ioannem Chrysoftomum in
 epist. ad vid. iun. dum scribit ex vxoribus eo-
 rum, qui tunc regnabant, alteram ex pristinis
 calamitatibus respirantem magnæ voluptati
 magnum habere dolorem admistum, eo quod
 qui potitur, nimis iuuenis, & nullius vsus est,
 multosquè habet vndique insidiantes. Eam
 verò donatam Agno cereo à Pontifice, vti si-
 gno Christianitatis, & tessera post Baptismum,
 Confirmationem, ac Eucharistiam hinc liquet,
 qui Agnus cum ipsa fuerit consepultus. certè
 Virgo defuncta est, sicut & ipsius soror Ther-
 muntia, seu Thermantia, quam Honorius su-
 perduxit e Marcellino Comite in Chronico.
 Quo modo Reliquiæ Sanctorum demortuis
 Episcopis contumulantur ex antiquo more,
 Cruces quoque fidelibus inhumatis fuerunt
 inditæ, ne Dæmones eorum cadaueribus illu-
 derent, & A cum Ω. adiungebantur Christum
 denotantes litteræ, quod obseruauerunt Ambros.
 Morales lib. 11. c. 41. Maluenda de Antichri-
 sto lib. 8. c. 18. Maldonat. in c. 8. & 28. S. Mat-
 thæi, Robert. in Gall. Christian. n. 81. Episcop.
 Lin.

Lingon. particulas itidem Sacrosanctæ Eucharistiæ nonnulli recondebant vnà cum defunctis intra sepulcra, idque Canone Trullano 83. in Synodo Quina sexta vetitum fuit, vbi de non danda mortuis Eucharistia Balsamon, & Zonaras in Nomocan. Albaspineus Episcopus Aurelianēsis lib. 1. obseru. sacr. c. 9. & Rosveydus in Vitam S. Basilij inter Vitas Patrum. In sexto sæculo sedentibus Zosimo anno 417. & Gelasio anno 492. Agnorum cereorum vsum in Ecclesia Romana viguisse iam cōstitit, quin & sub Gregorio M. anno 592. in sæculo sexto, inque septimo, & sub Theodoro Primo anno 640. sub Leone III. anno 795. in octauo, sub Ludouico Pio Augusto anno 830. in nono, (decimum, & vndecimum obscurarunt inertia Scriptorum, & bellorum, calamitarumque acerui) deinceps annis 1140. 1192. 1200. 1286. 1326. 1336. 1342. 1361. in sæculis duodecimo, decimotertio, decimoquarto; in decimoquinto, & decimosexto, ac decimosseptimo ita clarum est, vt testibus non egeat. Sic Ecclesia in possessione continua est huius ritus per singula sæcula in ea vsurpati. Et quamuis in sæpedicta Synodo Quina sexta Græci prohibuerint Christum Dominum Agni specie depingi, & videantur perstringere ritum istum Romanæ Ecclesiæ can. 82. & apud Gra-

tianum c. sexta dist. 3. de Consecr. sicuti Sabbati ieiunium, quod Romæ seruabatur, vel e S. Ambrosio in Quadragesima conuellere visi erant can. 55. & continentiam, vnde vocatur Erratica Synodus, fuitquè reprobata iam dudum, existimat tamē R.P. Raynaudus id nec ab ipsis factum simpliciter, nec in perpetuum, sed prætulisse illos Christi effigiem sub humana forma, vt temperarent vsum tunc frequentissimū, & quasi perpetem exprimendi Christum Agni similitudine. Adnotat simile quid Gretserus Agnis cereis, eadem nimirū constans materia, distribuisse Patriarchas Constantinopolitanos lib. 2. c. 34. de Benediction. qui suæ xl. initio Thymiamata populo vtique ad suffitum dilargiebantur, die autem Palmarum Cruces, atque cereos, tertia post die iterum Thymiamata; tandem in Festo Paschæ numismata, quasi Presbyterium, docuerat id Balsamon Tom. 1. Iur. Græco-Rom. in propria Melete, seu Meditatione de hoc argumento satis infeliciter vocem Βασιών exponens. dabantur (inquit) loco Rogarum, atque vice Baiorum incensa, seu thura in die Catechesis, & magna feria quarta cerei cum incensis, & denique cū Crucibus cerei quoque Dominica, qua Baia, seu rami gestantur, aureos etiam Numos Clericis admetiuntur Patriarchæ die Paschatis. Verum

rum

rum de hisce fusè, cum de Rosa aurea libro singulari dissertabo. Moris quidem est in Occidente viris Principibus aduenientibus, & cū pompa solemne ingredientibus Ciuitates offerri à Ciuibus cereos, seu scolaces e niuea, & candidiore cera cum Bellarijs.

CAPVT DECIMVM TERTIVM.

PLura, qui nequiret Iacobum Sirmondum consulat in Notis ad Ennodium, Costanum lib. 4. Institut. Christian. vbi Agnorum Dei virtutes enumerat, & Andreæ Frusij carmen inserit, vti Raynaudus, Casalium virum piū, mihiquè peramicum Romanum Patriarium patriarum Antiquitatum Scriptorem diligentissimum lib. de Vet. Eccl. Ritib. c. 5. & 38. Spondanum Episcopum Apamiensem alterum Historiæ sacræ lumen in Epitome Baronianorum Annalium, Azorium Tom. 1. Institut. Moral. l. 9. c. 9. quæst. 2. & 4. Sanchez l. 2. c. 43. Oper. Moral. Auctorem Antiquit. Liturgic. Tom. 2. Gretserum de Benediction. lib. 2. c. 34. Silu. Petrasanctam indefessum Ecclesiæ pugilem Tom. 5. Thaumata c. 15. Decus insignis Auenionis Lorinum in Act. Apostol. Tomo 1. in c. 8. versic. 32. vbi laudat Theodorū Studiten, qui epist. quadam (ea est 8. lib. 2.

K 4 in